

ORSA KOMMUN
Kommunledningskontoret

Version 1.0

PLAN VATTEN OCH AVLOPP

Remissversion 1.0

Förord

Arbetet med den kommunala VA-planen har genomförts via en styrgrupp med tjänstemän från kommunledningskontoret, miljökontoret, stadsbyggnadskontoret och Nodava AB.

Kommunstyrelsens arbetsutskott förstärkt med ordförande och vice ordförande från miljönämnden och Orsa Vatten och Avfall AB har utgjort politisk styrgrupp.

Särskild vikt har lagts på dialog med Orsas medborgare. Fastighetsägare med enskild VA - försörjning har fått svara på en enkät som sammanställts. Under våren 2015 har medborgardialoger genomförts på tre platser; Hansjö, Holen och Skattungbyn. Mötena var välbesökta med bra diskussioner som har varit ett viktigt inspel i processen.

Dessutom genomfördes ytterligare tre medborgardialoger i Hansjö, Skattungbyn och på Hembygdsgården under november månad i syfte att diskutera utkast till VA-plan innan planförslaget färdigställts inför sedvanlig remiss och antagandeprocess.

Arbetet har löpande redovisats på Orsa kommuns hemsida.

Den kommunala VA-planen utgår från en VA-policy som anger utmaningar och mål för VA-försörjningen i Orsa och som antagits av kommunfullmäktige.

Underlagsmaterial framgår av en VA-översikt, där bland annat hänvisning sker till ett omfattande GIS - kartmaterial, som är avsett att ligga till grund för VA-planarbete under lång tid framöver.

Det finns flera syften med att kommunen tar fram en kommunal VA-plan och ambitionen är att inom ramen för gällande lagar och myndighetskrav främja;

- livskvalitet där alla invånare har ett hälsosamt dricksvatten och en närmiljö som inte är påverkad av avloppsvatten
- säkerställa en långsiktig hållbar VA-försörjning
- möjligheter att utveckla byarna i Orsa
- stimulera inflyttning, turism och företagande
- dialog mellan medborgare, tjänstemän och politiker

Kommunstyrelsens ordförande

Mikael Thalín

Vice ordförande

Marie Olsson

Innehåll

1	Inledning	1
2	Bakgrund och syfte	1
3	Skydd av vattentäkter och vattenresurser	2
3.1	Grundvattenresurser utanför allmän VA anläggning	2
3.2	Tillstånd och skyddsområden för allmänna vattentäkter	3
3.3	Skydd av enskilda vattentäkter	3
4	Kretslopp och resurshushållning	4
5	Allmän vatten- och avloppsförsörjning (Kommunalt vatten och avlopp)	4
6	VA utbyggnadsplan	6
7	Plan i väntan på anslutning till allmänt VA samt enskild VA försörjning	9
8	Kommunikation	11
9	Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan	11
10	Konsekvensbeskrivning	14
11	Organisation under planperioden	16
12	Ordlista	17

Bilaga 1 Karta - Förslag till utbyggnadsplan av allmän vatten- och avloppsanläggning

1 Inledning

Alla behöver vatten och vi har ett gemensamt ansvar att se till att även framtida generationer kan ta del av det fina vatten som vi idag har i Orsa. För att uppmärksamma utmaningarna och prioritera åtgärderna, för en hållbar försörjning av vatten och avlopp, har Orsa kommun arbetat fram en strategisk och långsiktig vatten och avloppsplan (VA-plan).

Planen har tagits fram genom förvaltningsövergripande arbete och diskussioner i politiskt forum. VA-planen ska användas under många år framåt och revideras vart 4:e år. Denna plan har en planperiod som gäller 2016 – 2019.

”Policy vatten och avlopp” har varit vägledande för prioriteringar och ställningstaganden i planen. Underlag och fakta som använts framgår av ”Översikt vatten och avlopp”. Båda dokumenten finns att tillgå på kommunens webbplats, www.orsa.se.

Planen innehåller:

- utbyggnadsplan för allmänt VA samt plan i väntan på anslutning till allmänt VA samt enskild VA försörjning
- åtgärder inom områdena *Skydd av vattentäkter och vattenresurser, Kretslopp och resurshushållning, Allmän vatten- och avloppsförsörjning och Kommunikation.*

Nästan 50 % av kommunens invånare är anslutna till allmänna anläggningar för dricksvatten som sköts av NODAVA AB som är delägt av Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Övriga har egen försörjning, vid egen fastighet eller gemensamt. Orsa har jämförelsevis stor andel av befolkningen som har dricksvatten via föreningar (ca 32 %).

Det finns ca 1300 enskilda avloppsanläggningar varav ett fåtal drivs i föreningsform. Övriga är anslutna till allmänt (kommunalt) avlopp.

Förutsättningarna liksom standard på anläggningar varierar och i många fall kommer det att krävas insatser för att säkerställa en god försörjning av vatten och avlopp. Inte minst för att uppnå lagar och myndighetskrav.

2 Bakgrund och syfte

Huvudsyftet är att säkerställa att invånare och besökare i Orsa kommun har bra dricksvatten och ett omhändertagande av avloppsvatten som säkerställer en god livsmiljö. Orsa kommun arbetar för att upprätthålla en levande landsbygd med god livskvalitet och ett tryggt boende. Kommunen har ett ansvar för att planera och arbeta för att det finns en god försörjning av vatten och avlopp i kommunen.

Det finns lagar och krav som avser att skydda invånare från dricksvatten som kan vara hälsofarligt och säkerställa att vårt avlopp inte påverkar våra sjöar och vattendrag, badplatser och andra skyddsvärda miljöer.

När det finns behov av att lösa försörjningen av vatten eller avlopp för en viss bebyggelse har kommunen skyldighet att ordna allmänt VA. Länsstyrelsen kan ålägga kommunen att ordna allmänt VA.

Kommunen vill med VA-planen skapa sig en egen planering för att förvalta och utveckla kommunens försörjning av vatten och avlopp. VA-planen stödjer kommunens samhällsutveckling och medför att de hälso- och miljökrav som ställs på dricksvatten och avloppshantering kan prioriteras så att största möjliga nytta ges för de ekonomiska insatser som kommer att behövas.

Med VA-planen vill kommunen också bidra till en bättre hushållning med naturresurser, minska förbrukningen av vatten, minska energianvändningen och återföra näringsämnen från avloppet till jord- eller skogsbruk.

Planen samordnar planeringen från kommunens olika förvaltningar och kommunala bolag så att kommunen agerar på ett samordnat sätt.

Planen är också ett viktigt verktyg för att informera och kommunicera med invånare i kommunen gällande försörjningen av vatten och avlopp. På kommunens webbplats finns fortlöpande information om arbetet med VA-planen och dess genomförande.

3 Skydd av vattentäkter och vattenresurser

3.1 Grundvattenresurser utanför allmän VA anläggning

Sverige har i ett internationellt perspektiv mycket goda tillgångar på rent dricksvatten. Det gäller såväl ytvatten som grundvatten.

I Orsa kommun finns de främsta vattenresurserna i isälvsavlagringar (grusåsar) där Orsadeltat är den största. Från den tas bland annat vatten till Boggas vattentäkt som försörjer en stor del av Orsas invånare med dricksvatten.

Länsstyrelsen har i rapport 2012:02 "Vattenförsörjningsplan i Dalarnas län" angett de viktigare vattentillgångarna som bör skyddas och dessa är Orsadeltat som sträcker sig från Skattungsjön ned till Orsa sjön (klass 2 – viktig och skyddsvärd grundvattenförekomst av kommunalt intresse).

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
1. Uppdatera översiktsplan med skydd för vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun (se VA översikt)	Stöd vid planering, exploatering, bygglov och tillståndsgivning Stödjer förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödjer nationella och regionala miljömål Stödjer mål i VA policy.	Restriktioner för markanvändning och annan verksamhet som kan medföra risk för pågående eller framtida uttag av dricksvatten.
2. Utredda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa deltat (Skattungefältet)	Boggas vattentäkt har begränsade möjligheter ökade uttag Det finns framtida behov av ökat vattenuttag, bland annat som följd av expansion Grönklitt och utbyggnad allmänt VA Ingår som del i åtgärd 9.	Tydliggöra om nya vattentäkter kan anläggas och dess kapacitet och förutsättningar att iordningsställa dem (tillstånd, ekonomi, etc.).

3.2 Tillstånd och skyddsområden för allmänna vattentäkter

Inom den allmänna VA anläggningen skyddas vattentäkter via så kallade vattenskyddsområden. De allmänna vattentäkterna Boggas och Torsmo har fastställt skyddsområde men det saknas för Grönklitt.

Enbart Boggas vattentäkt har tillstånd för vattenuttag.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Höjd säkerhet leverans dricksvatten Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet

3.3 Skydd av enskilda vattentäkter

Enskilda vattentäkter saknar normalt skydd. Skydd kan dock erhållas genom att anta lokala hälsoskyddsföreskrifter. Ansvaret för att genomföra åtgärder ligger på den ansvarige för vattentäkten. Kommunen bör dock vara rådgivande och ge stöd vid utformning av föreskrifterna.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som inte är med i VA utbyggnadsplanen inom 10 år och som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Höjd säkerhet leverans dricksvatten Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet Ökad trygghet invånare som är med i föreningar Kräver kommunal finansiering
5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja mål i VA policy.	Se ovan

4 Kretslopp och resurshushållning

Miljöbalkens syfte är att skapa en god resurshushållning och en god livsmiljö även för kommande generationer. Inom VA försörjning avses främst kretslopp av näringsämnen (fosfor) från avlopp som ett prioriterat område, ex. återföring av slam från avloppsreningsverk. I Sverige finns det på många håll begränsningar (kvalitet, opinion, m.m.) som gör att slammet inte kan återföras till växtproduktion. I Orsa kommun används slammet till anläggningsjordar. En annan viktig resursfråga inom allmänt VA är den relativt stora mängden energi som åtgår för att förse invånare och besökare med VA försörjning. I Orsa kommun åtgår ca 1500 MWh/år, vilket motsvarar ungefär 75 villahushåll med en förbrukning på 20000 kWh/år.

I den enskilda VA försörjningen är det svårare att skapa större effekter inom kretslopp och resurshushållning på grund av de mycket spridda anläggningarna. Inte desto mindre kan det vara av vikt att skapa grund för ett framtida samhälle som även lokalt är anpassat till en god resurshushållning.

Hushållning med energi samordnas med kommunens arbete med Energi- och klimatplan.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam. I ett första steg genomföra projekt torkning och förbränning av slam (Nodava i samarbete med IVL och Eon)	Bidra till en hållbar kommun Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Ökat kretslopp Minskat nyttjande av ändlig fosfor Ökad energiutvinning Minskat transportbehov av slam
7. Ta fram slamstrategi inkl. uppströmsarbete	Bidra till en hållbar kommun Säkerställa slammets kvalitet Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Ökade förutsättningar för att slam kan återanvändas i kretsloppet Minskad belastning av oönskade ämnen i naturen (kemikalier, läkemedel etc.)

5 Allmän vatten- och avloppsförsörjning (Kommunalt vatten och avlopp)

I Orsa kommun sköter och administrerar NODAVA AB den allmänna Va-anläggningen åt ägaren och huvudmannen Orsa Vatten och Avfall AB.

Den allmänna VA anläggningen lyder under lagen om allmänna vattentjänster vilket ställer särskilda krav på att upprätthålla en god VA standard. Lagen gäller även kommunens ansvar att ordna allmän VA försörjning.

Orsas allmänna VA försörjning sker via 3 vattenverk och 5 avloppsverk samt ca 20 mil VA ledningar. Debiterad mängd vatten uppgår till ca 270 000 m³/år.

Ledningsnätet är gammalt och behöver förnyas. Stora delar av vatten och avloppsanläggningarna i Orsa kommun byggdes under perioden 1955 – 1979. Detta innebär att stora delar av ledningsnätet är 40 – 60 år gammalt.

Dagvatten från städer och samlad bebyggelse har historiskt sett avletts samlat i ledningar. Det har visat sig att även dagvatten har påverkan på sin omgivning både vad gäller föroreningar och näringsämnen. Genom att dagvatten hitintills oftast har letts i ledningar till en samlad utsläppspunkt kan det uppstå höga halter och stora flöden till ett ibland litet och känsligt vattendrag. Stora flöden påverkar genom att de kan medföra översvämningar och erosion.

Främst de centrala delarna av Orsa har ett allmänt dagvattensystem utbyggt. Generellt eftersträvas LOD (Lokalt Omhändertagande av Dagvatten) och en hållbar dagvattenhantering vid planering i dagsläget. Detta innebär att avrinningen av dagvatten fördröjs och ska efterlikna vattnets naturliga förlopp.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	Säkerställa att verksamhetsområdet är utformat enligt den ambition som fanns vid fastställandet	Tydligare för fastighetsägare vad som gäller
9. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara utökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning	Det finns stora begränsningar i förutsättningar att öka uttag av vatten och omhänderta avloppsvatten vid kommunens huvudvattentäkt och huvudreningsverk. Grönklitt har aviserat visioner om kraftig utbyggnad utöver befintliga planer. Förslag på nya detaljplaner kan lämnas in relativt omgående som ska behandlas. Nuvarande kapacitet och förutsättningar i Grönklitt för vattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten begränsar denna vision. Utredning innefattar bland annat möjligheter att samordna VA försörjning i Grönklitt med utbyggnad av allmänt VA enligt kapitel 6. Alternativen är bland annat utveckling av befintliga VA anläggningar, nya VA anläggningar och samordning med VA anläggningar i Mora som också genomgår större översyn med anledning av	Klargöra alternativ och effekter för att lösa kommunens framtida VA utmaningar. Politiska beslutsunderlag. Underlag för ställningstaganden om ärenden enligt PBL (detaljplaner, bygglov, etc.)

	utbyggnad av allmänt VA i Mora)	
10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	<p>Säkerställa långsiktigt VA försörjning</p> <p>Stödja nationella och regionala miljömål</p> <p>Stödja VA policy</p>	<p>Minskade utsläpp av avloppsvatten från reningsverk och ledningsnät</p> <p>Minskad energiförbrukning i pumpstationer och avloppsverk</p> <p>Eventuellt ökade investeringskostnader</p>
11. Ta fram dagvattenprogram	<p>Förebygga climateffekter</p> <p>Tydliggöra ansvar och roller</p> <p>Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021</p> <p>Stödja nationella och regionala miljömål</p> <p>Stödja VA policy</p>	<p>Minskade utsläpp av avloppsvatten från reningsverk och ledningsnät</p> <p>Minskad risk för översvämningar i bebyggelse</p>

Se även "Kretslopp och resurshushållning" där slam och energi redovisas.

6 VA utbyggnadsplan

En kommun är skyldig enligt lagen om allmänna vattentjänster att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för områden med befintlig eller blivande bebyggelse.

Bedömningar om vilka områden som föreslås erhålla allmän VA försörjning sker utifrån följande behov och möjligheter att ordna allmän VA försörjning.

Bedömning om behoven sker utifrån följande parametrar;

- A. Antal fastigheter och dess nyttjandegrad
- B. Bebyggelseutveckling
- C. Förutsättningar försörjning av dricksvatten (störst vikt)
- D. Känslighet recipient och naturmiljö
- E. Funktion och förutsättningar ordna enskilda avlopp

Parametrar viktas där C ges störst vikt följt av A och E.

Bedömning av möjligheter sker utifrån

- F. Kostnader för utbyggnad av allmän VA anläggning
- G. Samordningsvinster vid utbyggnad

Med utgångspunkt från målsättningar i VA policyn ska en samlad bedömning ske av vilka områden som föreslås erhålla allmän VA försörjning och dess prioritetsordning uppdelad i följande tidsintervall;

- Områden som föreslås byggas ut inom 10 år med prioritet för varje enskilt objekt (om möjligt)
- Områden som föreslås byggas ut om 10-20 år (ej prioritering av enskilda områden)
- Områden som föreslås byggas ut efter 20 år alternativt ha enskild VA försörjning

I tabell 1-2 anges förslag på utbyggnadsplan de närmaste 20 åren och i tabell 3 anges de områden som inte inom 20 år avses anslutas till allmänt VA eller som på lång sikt föreslås ha enskild VA försörjning.

Utbyggnadstakten är bedömd utifrån vad som anses skäligt utifrån nuvarande kunskap om behov, ekonomi samt befintliga och planerade resurser. Under första planperioden¹ ska ett antal större utredningar (främst åtgärd 9) genomföras om framtida VA försörjning och dessutom erhålls lärdomar och erfarenheter från utbyggnad av områden i tabell 1, tillsyn och samhällsplanering (översiktsplan), som medför att underlaget för att bedöma utbyggnad av allmän VA anläggning förbättras. Bland annat har under 2015 visioner presenterats om Grönklitts framtida utveckling som kan komma att påverka VA försörjningen avsevärt under en 10-20 år framåt. Dessutom finns stora utmaningar i den befintliga allmänna VA anläggningen som kräver ökade insatser i underhåll och investeringar.

I tabell 2 anges i nuläget enbart ett område som utifrån dagens situation bedöms behöva utbyggnad av allmän VA försörjning mellan 2026-2035.

Det är viktigt att poängtera att VA situationen i Orsa bedöms kräva ett tydligt förbättringsarbete för att uppnå de krav och förväntningar som finns gällande enskild VA försörjning. I många områden finns behov som kan föranleda allmän utbyggnadsskyldighet.

Det är också väsentligt att bebyggelseområden med enskild VA försörjning ges möjlighet att själva utveckla sina VA anläggningar, främst inom de många VA föreningarna som finns i Orsa. I planen föreslås att kommunen ska en utveckla resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, se åtgärd 19.

Sker inte önskvärd utveckling kan områden som inte är med i tabell 1-2 bli aktuella för utbyggnad av allmän VA försörjning i snabbare takt än vad som anges i planen, antingen via tillsynsmyndigheters försorg eller vid revision av planen.

Detta kan innebära att fler områden successivt prioriteras in i tabell 1 och 2 för utbyggnad av allmän VA anläggning vid kommande revideringar av VA planen (normalt vart 4:e år). Vid dessa tillfällen kan också omprioriteringar bli nödvändiga på grund av att förutsättningarna förändrats (lagstiftning, utvecklingsplaner Grönklitt, etc.).

Områden i tabell 1 innebär att de läggs in i en långsiktig investeringsplan.

Tabell 1. Förslag utbyggnadsplan inom 10 år (2016 – 2025)

Område	Klart år	Kommentar
Lunden, Holen, Lisselhed och Vånggårde.	Etappvis t.o.m. 2025	<p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Större samlad bebyggelse • Högt bebyggelsetryck/omvandling till permanentboende • Återkommande kvalitetsproblem dricksvatten • Bristande kontroll • Svåra markförhållanden för avlopp <p>Goda förutsättningar ordna allmänt VA</p>

¹ 4 år

		Ca 200 bebyggda fastigheter
--	--	-----------------------------

Tabell 2. Förslag utbyggnadsplan år 2026 - 2035 och senare samt enskild VA försörjning

Område	Kommentar
Slättberg	<p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Större samlad bebyggelse • Högt bebyggelsetryck/omvandling till permanentboende • Återkommande kvalitetsproblem dricksvatten <p>Ganska goda möjligheter allmän VA anläggning</p> <p>Ca 125 bebyggda fastigheter</p>

Tabell 3. Förslag utbyggnadsplan år 2036 och senare samt enskild VA försörjning

Område	Kommentar
Övriga områden	Områden kommer vid följande revideringar att successivt lyftas till tabell 1 eller 2.

Utifrån tabell 1 bedöms således följande vara prioriterat under planperioden 2016 – 2019;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
12. Påbörja allmän VA utbyggnad Lunden, Lisselhed, Holen, Vångsgärde	Miljö- och hälsomässiga behov	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp
13. Utreda behov och möjligheter ansluta områden med fastigheter som ligger nära verksamhetsområdet till allmän VA anläggning Avtalslösningar eller, om det är mer ändamålsenligt utvidgning av verksamhetsområdet. Sker via dialog med fastighetsägare	Miljö- och hälsomässiga behov	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp
14. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till allmänt	Ansluta fastigheter där avsikten varit eller är att dessa ska ingå i	Förbättrad försörjning dricksvatten

VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	allmän vatten- och/eller avloppsförsörjning Stödja tillsynsarbetet Miljö- och hälsomässiga behov	Minskad påverkan från enskilda avlopp Rättvisa mellan fastighetsägare
15. Ta fram rutiner för utbyggnad av allmänt VA	Kvalitetssäkra den interna arbetsprocessen med ständiga förbättringar Säkerställa kommunikation med berörda fastighetsägare Stödja mål i VA policy	Effektivt genomförande av projekt Ökat förtroende och nöjdhet hos invånare
16. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av allmänt VA	Underlätta hantering av taxor och finansiering Tydligare regelverk vid anslutningar Stödja mål i VA policy	Bättre ekonomisk planering Bättre arbetsprocesser med god transparens

7 Plan i väntan på anslutning till allmänt VA samt enskild VA försörjning

Avser områden som anges i kapitel 6.

Om utbyggnad av allmän vatten- och avloppsanläggning planeras kan bristfällig enskild anläggning föreläggas med krav i väntan på utbyggnad. Insatsen ska vara skäligen och anpassas till riskbild och tidpunkt för anslutning. Tillstånd kan vara tidsbegränsade med krav att ansluta sig till allmän anläggning när förutsättningar finns.

Skydd av vattentäkter hanteras i kapitel 3.3.

Gemensamma lösningar ska stimuleras och teknikval ska beakta kretslopp och resurshushållning, se kapitel 4 och kapitel 8. Notera att miljökontoret inte kan kräva varken gemensamma lösningar eller viss teknik utan detta måste hanteras av fastighetsägarna.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
17. Ta fram tillsynsplan i områden som ej ska byggas ut inom 10 år (tabell 2-3) med prioritet på områden med risk för påverkan på dricksvatten eller recipient/naturmiljö med stor känslighet	Miljö- och hälsomässiga behov Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja VA policy	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp
18. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	Anpassa bedömning till kommande råd från Havs- och vattenmyndigheten samt	Minskad risk för skadlig lokal påverkan (ex dricksvattentäkter)

	förutsättningar i Orsa kommun Stöd för upprättande av tillsynsplan för miljökontoret Stödja mål i VA policy	Ökad ekonomisk hushållning
19. Utveckla resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande - dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - utrustning - juridiskt stöd (lagstiftning, föreningsformer, mm) - bidrag och finansieringslösningar Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl. Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras. Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande. Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar. Resursen är ej avsedd för att stödja enskilda fastigheters behov, dock kan stöd ges för att bilda föreningar. Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas	Tillmötesgå behov som framkommit via medborgarmöten Stödja enskild VA försörjning i de fall där allmänt VA inte är aktuellt i närtid	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp Ökad ekonomisk hushållning Långsiktig utveckling av föreningar i byar

8 Kommunikation

VA försörjningen påverkar Orsa kommun som samhälle och dess invånare och besökare och det är flera allmänna organisationer som berörs av VA frågor i sitt arbete.

Kommunikation är en mycket viktig del i att uppnå planens ambitioner.

Kommunikation ska, om inte annat anges, beredas i VA plan gruppen och förankras i dess politiska styrgrupp.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
20. Plan för kommunikation	Förenkla information och kommunikation under planperioden Kommunens web plats Seminariier Enkäter Se även åtgärd 19	Ökad effektivitet Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp

9 Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan

Följande tabell sammanställer åtgärder med ansvar och tid som anges i VA planen.

Åtgärd	Ansvar	Tid (klart)	Beslutsinstans
1. Uppdatera översiktsplan med skydd för vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun	Kommunstyrelsen	2017 ²	Kommunfullmäktige
2. Utredda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa deltat (Skattungefältet)	Nodava	2019	Styrelse Orsa Vatten och Avfall AB
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt	Nodava	2018	Länsstyrelsen
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som inte är med i VA utbyggnadsplanen inom 10 år och som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	Kommunstyrelsen	2019	Kommunfullmäktige

² I samband med att översiktsplan antas

5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	VA plan grupp	2019	Förankras i politisk styrgrupp
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam. I ett första steg genomföra projekt torkning och förbränning av slam (Nodava i samarbete med IVL och Eon)	Nodava	2019	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
7. Ta fram slamstrategi inkl. uppströmsarbete	Nodava	2019	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	Nodava	2017	Kommunfullmäktige
9. Genomför övergripande vägvalstudering om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara utökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning	Nodava	2017	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	Nodava	2019	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
11. Ta fram dagvattenprogram	Kommunstyrelsen	2017	Kommunfullmäktige
12. Allmän VA utbyggnad Lunden, Lisselhed, Holen, Vångsgärde	Nodava	2025	Kommunfullmäktige (verksamhetsområde, taxa) Orsa vatten och Avfalls styrelse (investering)

13. Utredda behov och möjligheter ansluta områden med fastigheter som ligger nära verksamhetsområdet till allmän VA anläggning Avtalslösningar eller, om det är mer ändamålsenligt utvidgning av verksamhetsområdet. Sker via dialog med fastighetsägare	Nodava	2019	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
14. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till allmänt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	VA plan grupp	2016	Förankras i politisk styrgrupp
15. Ta fram rutiner för utbyggnad av allmänt VA	VA plan grupp	2016	Förankras i politisk styrgrupp
16. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av allmänt VA	Nodava	2016	Förankras i politisk styrgrupp
17. Ta fram tillsynsplan i områden som ej ska byggas ut inom 10 år (tabell 2-3) med prioritet på områden med risk för påverkan på dricksvatten eller recipient/naturmiljö med stor känslighet	Miljökontoret	2017	Miljönämnden
18. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	Miljökontoret	2016	Miljönämnden
19. Utveckla resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - utrustning - juridiskt stöd (lagstiftning, föreningsformer, mm) - bidrag och finansieringslösningar Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl.	VA plan grupp	2016	Kommunstyrelsen

Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras.

Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande.

Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar.

Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas

20. Plan för kommunikation VA plan grupp 2016 Politisk styrgrupp

10 Konsekvensbeskrivning

Konsekvenserna av VA planen syftar sammantaget till att skapa en långsiktigt hållbar VA försörjning i Orsa kommun. Effekten av VA planen och dess åtgärder sammanfattas utifrån VA policyns hållbarhetsmål.

Miljö: Påverkan yt- och grundvatten, kretslopp, resurshushållning

Ekonomi: Ekonomiska konsekvenser för medborgare i Orsa

Socialt: Hälsa, livskvalitet, boendetrygghet, likställighet, etc.

Bedömningen sker i tre nivåer;

- ++ Betydande förbättring
- + Mindre betydande förbättring
- 0 Ingen betydande förändring
- Mindre betydande försämring
- Betydande försämring

Åtgärd	Miljö	Ekonomi	Socialt
1. Uppdatera översiktsplan med skydd för vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun	0	0	++
2. Utreda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa deltat (Skattungefältet)	0	0	++
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt	+	0	+
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som inte är med i VA utbyggnadsplanen inom 10 år och som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	+	0	++

5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	+	0	++
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam. I ett första steg genomföra projekt torkning och förbränning av slam (Nodava i samarbete med IVL och Eon)	++	0	0
7. Ta fram slamstrategi inkl. uppströmsarbete	++	0	0
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	0	0	+
9. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara utökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning	++	0	++
10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	+	0	+
11. Ta fram dagvattenprogram	++	0	0
12. Allmän VA utbyggnad Lunden, Lisselhed, Holen, Vångsgärde	++	--	++
13. Utredda behov och möjligheter ansluta områden med fastigheter som ligger nära verksamhetsområdet till allmän VA anläggning Avtalslösningar eller, om det är mer ändamålsenligt utvidgning av verksamhetsområdet. Sker via dialog med fastighetsägare	++	0	++
14. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till allmänt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	++	0	++
15. Ta fram rutiner för utbyggnad av allmänt VA	0	+	+
16. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av allmänt VA	0	++	+

17. Ta fram tillsynsplan i områden som ej ska byggas ut inom 10 år (tabell 2-3) med prioritet på områden med risk för påverkan på dricksvatten eller recipient/naturmiljö med stor känslighet	++	--	++
18. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	++	0	++
19. Utveckla resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - utrustning - juridiskt stöd (lagstiftning, föreningsformer, mm) - bidrag och finansieringslösningar Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl. Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras. Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande. Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar. Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas	0	+	++
20. Plan för kommunikation	0	0	++

11 Organisation under planperioden

Under planperioden ska en VA plan grupp finnas som ansvarar för att planera, samordna och följa upp VA planen samt årligen samordna svar till Vattenmyndigheten. Gruppen ansvarar även för att initiera nästa revidering av VA plan för nästkommande planperiod.

Gruppen består av ansvarig tjänsteman från kommunledningskontor, NODAVA, miljökontor och plankontor. Sammanfattande är kommunledningskontoret (Kommunchef). Gruppen kan adjungera in fler personer efter behov. Gruppen bör genomföra minst fyra möten per år.

En politisk styrgrupp föreslås utses att gälla under planperioden med ansvar att utgöra samrådspart till VA plan gruppen i strategiska ställningstaganden och vägval samt vara beredande i ärenden som behöver beslutas i KS-KF. Gruppen ska sammanfattas minst 1 gång per år, helst inför kommande budgetprocess.

12 Ordlista

<i>Allmän VA-anläggning</i>	<i>En VA-anläggning som kommunen har rättsligt bestämmande över och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV)</i>
<i>Avlopp</i>	<i>Samlingsnamn för spillvatten, dagvatten samt dränvatten.</i>
<i>Dagvatten</i>	<i>Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.</i>
<i>Enskild VA-anläggning</i>	<i>En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.</i>
<i>Gemensambetsanläggning</i>	<i>En enskild VA-anläggning (se ovan) som inrättats för två eller flera delägare gemensamt.</i>
<i>LAV</i>	<i>Lagen om allmänna vattentjänster.</i>
<i>LAV 6§ om Kommunens skyldighet att ordna vattentjänster:</i>	<i>Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall Kommunen:</i> <i>1. Bestämna det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och</i> <i>2. Se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning.</i>
<i>Nodava AB</i>	<i>Driftbolag samägt mellan Mora, Orsa och Älvdalens kommuner med uppgift att sköta den allmänna VA anläggningen</i>
<i>Orsa Vatten och Avfall AB</i>	<i>Helägt av Orsa kommun. I detta bolag ligger ägandet av VA- och avfallsanläggningar.</i>
<i>Riktlinjer</i>	<i>En riktlinje innehåller anvisningar om hur en fråga ska hanteras. Den är vägledande i hur tjänstemän bör agera.</i>
<i>Rutiner</i>	<i>Rutiner anger en arbetsbeskrivning och är mer konkret än riktlinjer.</i>
<i>VA-anläggning</i>	<i>En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.</i>
<i>Verksamhetsområde</i>	<i>Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.</i>

Bilaga 1. Utbyggnadsplan av allmän vatten- och avloppsanläggning

